

Előfordult-e valaha, hogy művészi alkotás [vers, regény, festmény, zenemű, (filozófiai munka)] olyan hatást tett, hogy komolyan befolyásolta az életét?

(írta: Lantosy Károly)

Van olyan nézet, mely szerint az átöröklött alaptermészet érdemlegesen nem befolyásolható. Van olyan nézet is, mely szerint ez a befolyásolhatóság csak 10-12 éves korig mondható érdemlegesnek. Szerintem megvan a reális lehetősége annak, hogy a feltételes reflexeikbe belemerevedett öregek is befolyásolhatók, komolyan, érdemlegesen.

32 éves koromban halt meg apám, 45 éves koromban anyám. Befolyásolásukat lényegesnek tartom. Szerintem minden ember életének van művészi alkotás értéke is. (*Utólagos aláhúzás ceruzával. NJI megj.*) Maga az alkotás folyamata a halállal zárul. Hagyatékaikban, emlékeikben haláluk után is hatnak az elhunytak, és így, mint művészi alkotások is befolyásolhatják életünket, még érdemlegesen is. Mikor, hogyan hatott egy művészi alkotás, ez nagyon izgalmas kérdés, előbb azonban az érdemleges befolyás mibenlétét kellene tudatosítani.

Ha egy feladatot magamtól nem tudok megoldani, majd valaki segít, és utána már megy, ez érdemleges változás. Mennél jelentéktelenebb a feladat, annál kisebb a változás. Életünk leglényegesebb feladatai közé sorolom az embertársi kapcsolatainkból és a természeti adottságokból adódó nehézségeink elrendezését, megszépítését. A művészi alkotásoknak itt döntő szerepük lehet: a hétköznapi élet terheit megszépíthetik. Ha ez tényleg sikerül, akkor nem csak a teher változik, hanem én is. Nehezen elhordozható emberek a művészi alkotás nyomán olyan megvilágításba kerülhetnek, hogy megértőbb, türelmesebb, segítőbb tudok lenni velük szemben.

Ha egy művészi alkotás komolyan segít az élet szépségeinek felismerésében és a nehézségek közti helytállni tudásban, akkor ezt életem pozitív befolyásolásának tekintem. Ez, mint szórakoztatás is megtörténhet. De ha az élet szépségeinek az élvezése narkotikumká lesz, mely a helytállni akarás helyett menekülésre ösztönöz, akkor ez hibáztatható, negatív befolyásolás. Ez, mint Shakespeare-sznobizmus vagy mint Beethoven-sznobizmus is megtörténhet.

Emlékeimben első komolyabb olvasmányom a Robinson volt. Kilenc éves lehettem. Talán ekkor tanultam meg egy egész életre, hogy az ismeretlentől nem csak félni lehet, hanem tárgya lehet a csodálatnak is, ámulatnak is. Az ismeretlennel szembeni csodálkozni tudásomat szeretném megőrizni életem végéig.

Kb. 10 éves lehettem, ekkor olvastam Strogoff Mihály utazásait Moszkvától Irkutszkgig. Itt most az a tanulság ugrik ki emlékeimből, hogy bármennyire reménytelennek látszik is egy helyzet, azért még létezhet pozitív megoldást jelentő kiút. Ez a tanulság többek közt orosz hadifogságomban is többször módosult, *(tollal kiegészítve:)* hasznosult.

Kb. 25 éves koromban, egy barátom felolvasásán keresztül ismertem meg Babits Jónás Könyvét. Itt döbbsentem rá arra, hogy „vétkesek közt cinkos, aki néma”. És egy ilyen rádöbbenés után az ember már nem egészen ugyanaz, mint a rádöbbenés előtt volt. Itt döbbsentem rá arra is, hogy az eredeti Jónás Könyve csodálatos művészi alkotás, és az a meggyőződésem is megerősödött, hogy az egész Biblia így is értékelhető.

49 éves koromban láttam az 1901-ben, 37 éves korában meghalt Toulouse-Lautrec francia festő és grafikus kiállítását a Szépművészeti Múzeumban. Ez a kiállítás a humanizmusnak eddig szá-

momra eléggé ismeretlen oldalait tárta fel. Háromszor néztem végig az egész kiállítást, és még ma is élesen él bennem az akkor tudatosodott és még ma sem megválaszolt kérdés, hogy ez a Toulouse-Lautrec féle humanizmus hogyan függ össze Toulouse-Lautrec korával, melyet egyébként a l'art pour l'art és a fin de siècle korának szoktak nevezni.

A címben fölített kérdésre az a válaszom, hogy előfordult többször is, negatív értelemben is. Ezt a befolyásolást akkor is nagy jelentőségűnek tartom, ha nem is tudom kielégítően nyomon követni. Szerintem a nyomon nem követhető hatások összefüggésükben jelentősebbek, mint a nyomon követhetők. Ugyanúgy, mint ahogyan az ismeretlen vértanúk hatásai összefüggésükben jelentősebbek, mint az ismertekéi.

A továbbiakban tudatos célkitűzésem, hogy a művészi alkotások pozitív befolyásolása számára mennél alkalmasabb befogadó tudjak lenni halálomig.